

HaKtav V'HaKabbalah: Conquer And Be Not Conquered!

Parashat Bereishit 5779

R' Yisroel Meir Rosenzweig - enrosenzweig@gmail.com

1. Bereishit 1:27-30 [Metsudah Publications Translation, 2009]

(כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם:
(כח) וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ וּכְבַשְׁתֶּהּ וּרְדוּ בְּדִגְתַּי הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיַּי הָרֶמֶשׂוֹת עַל הָאָרֶץ:
(כט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נֹתְתִי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֶרַע אֲשֶׁר עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ וְאֵת כָּל הָעֵץ אֲשֶׁר בּוֹ פְרִי עֵץ זֶרַע זָרַע לָכֶם יִהְיֶה לְאִכְלָה:
(ל) וְלִכְל חַיַּי הָאָרֶץ וְלִכְל עוֹף הַשָּׁמַיִם וְלִכְל רֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר בּוֹ נִפְשׁ חַיָּה אֶת כָּל יֶרֶק עֵשֶׂב לְאִכְלָה וַיְהִי כֵן:

27. And thus Elokim created man in his image. In the form of Elokim, He created him, male and female, He created them.
28 Elokim blessed them, and Elokim said to them, Be fruitful and multiply, fill the earth and subdue it, and dominate the fish of the sea, the birds of the heaven, and every living thing that moves upon the earth.
29 Elokim said, Behold, I have given you all seed-yielding herbs that are on the surface of the earth, and every tree that has seed-yielding fruit; to you it shall be for food.
30 And for every animal of the earth, for every bird of the heaven, and for everything that creeps on the ground, in which there is a living spirit, all vegetational herbs shall be [their] food. And it was so.

2. R' Moshe ben Nachman - Ramban [1194 - 1270, Spain, Israel], Bereishit 1:28 [Sefaria Community Translation]

ומלאו את הארץ - ברכה שימלא העולם לרובם. ולפי דעתי יברך אותם שימלאו כל הארץ ויפרדו הגוים למשפחותם בקצוי תבל לרובם, ולא יהיו במקום אחד כמחשבת אנשי דור הפלגה:

"And fill the earth:" A blessing that they should fill the earth due to their great number. And according to my opinion, He blessed them that they fill all of the earth, [meaning] that the nations should separate into their families to the corners of the world due to their great number. And they should not be in one place, [such an idea being] the thought of the men of the Generation of Dispersion (at the time of the Tower of Babel).

3. R' Moshe ben Nachman - Ramban [1194 - 1270, Spain, Israel], ibid.

וכבשוה - נתן להם כח וממשלה בארץ לעשות כרצונם בבהמות ובשרצים וכל זוחלי עפר, ולבנות, ולעקור נטוע, ומהרריה לחצוב נחשת, וכיוצא בזה. וזה יכול מה שאמר "ובכל הארץ" (לעיל פסוק כו):

He gave them the [necessary] strength and authority to do as they wished with the earth, crawling things, and ground dwellers - to build, to uproot plants, to extract copper from its mountains and the like. This includes the statement, "The entire earth."

4. R' Yaakov Tzvi Mecklenburg [1785 - 1865, Germany, Russia], HaKtav V'HaKabbalah, Bereishit 1:28

1 אמנם לשון מלאו על הפרוד דחוק מאוד, וכן לשון כבישה על הבנין ועקירת הניטעות וחציבת הנחושת אינו מיושב, כי הם
2 דוממים, והממשלה בבעלי חיים, זה מבואר במה שאמר אחר זה ורדו בדגת הים וגו', לכן נ"ל כי לשון מלאו הוא על השלמת
3 חסרון בדבר, אם חסרון הזמן את מספר ימך אמלא אם חסרון הדבור ומלאתי את דבריך, אם חסרון המבוקש ימלא כל
4 משאלותיך, במכדרשב"י (תזריע מ"ב) גם הנפש לא תמלא, לא תשתלים לסלקא לאתרא. והנה האדם שהיה האחרון בבריאה,
5 אף שהיה מוצא הכל מוכן לפניו כל מיני דשאים תבואות ופירות אילן, מ"מ היה קשה עליו להנות מהם כי היה חסר מכל מיני
6 כלים, לא היה בידו לא חרמש לקצירת תבואה, לא מזרה לנקותה, לא ריחים לטחון חיטים לקמח, לא תנור לאפות בו, ולא בית
7 לדור בו ולמצוא בו מחסה מזרם וממטר, לכן היתה הברכה ממנו ית' לתת לו דעת ותבונה להמציא לעצמו תחבולות אשר
8 באמצעותם יוכל להשלים כל חסרונותיו אלה, עד שיוכל להנות מכל מה שהוכן לפניו בארץ למאכל להחיות את נפשו, לכן
9 אחר שברכו פרו ורבו שהוא קיום המין לדורות, ברכו גם בדברים שהם צריכים לקיום המין לשעתו כל ימי חייו, שיהיה בכח
10 דעתו להשלים אמצעים וכלים שהיו אז חסרים בעולם, שמבלעדם אי אפשר לו לחיות חיי זמנו, הנה על השלמת חסרונותיו
11 אלה אמר:
12 **ומלאו את הארץ** השלימו לעצמיכם דברים החסרים לכם בעולם (פערפאללשטאנדיגעט דאס לאנד) העולם התחתון נקרא
13 ארץ, כמו והארץ היתה תהו, ברכה זו היא גדולה מאד שיוכל להמציא לו כלים מכלים שונים להקל באמצעותם עבודתו, כי
14 מבלעדיהם כמה היו קשים עליו מזונותיו, והיה צריך להתפעל רק בפועל כפיו לתלוש התבואה בידים מעט מעט, לבור כל
15 גרעין וגרעין משבולת, לרכך אותם ע"י אבנים ולכתשם לקמח, ואחר היגיעה הגדולה הזאת מבוקר עד ערב, יהיו מזונותיו
16 מצומצמים מאד ולא לשבעה אמנם טובה זו היא גדולה מצד גופו, אמנם מצד נפשו יש בזה צד רע, כי לסבת רבוי מלאכה
17 יקל מעליו הטורח הרב, וגם במעט זמן יוכל לעשות הרבה, וישארו לו כמה שעות ביום להיות בו פנוי ובטל מכל מלאכה, וכבר
18 נודע הרעות הרבות הנצמחות מן הבטלה שמביאה לידי שעמום ולידי זמה, גם מסבת רבוי כלי מלאכה יוכל להרבות מאד
19 בקנינים הארציים, לצבור תבואות רבות באוצרות לעשות מקנה וקנין לאוסף הון ולהרבות עושר, וזהו גרמא גדולה בנזקי

- 20 הנפש, כמאמר החכם (משלי כ"ט) ועושר אל תתן לי פן אשבע וכחשתי ואמרתי מי ד'. כי ברבות ההון והעושר ימצאו תאוות
- 21 הגופניות מקום להתעורר באדם ולהתחזק עליו, יום יום יתחדשו בו ומעט מעט יתגברו בו כלל התאוות והחמדות למאכל
- 22 למשתה לחמדת נשים וליתר תענוגי הגוף שדרכן להזיק ולהריע את הנפש המשכלת, ותגדל ממשלת התאוה על האדם, עד
- 23 שהנפש המשכל תהיה נכנעה ומשועבדת תחת עול התאוות המגונות, הנפש המשכלת תהיה שפחה לשמוע עצת גברתה
- 24 שהיא הנפש המתאוה כמאמרם (סוכה נ"ב ב') בתחלה דומה להלך ואח"כ נעשה אורח ולבסוף הוא איש בעל הבית ורודה
- 25 במי שהיה ראוי להיות אדון עליו, וכמאמר החכם מכל אדם (משלי שם) מפנק מנוער עבד ואחריתו יהיה מנון, ר"ל אחר
- 26 שברכו. "מלאו את הארץ" שישלימו דברים החסרים להם בעולם הארצי, להקל מעליהם טורח הגוף, דאית ביה מצד אחר
- 27 חששא גדולה, שמרבוי הקנינים הארציים יהפך העבד לאדון והאדון לעבד, האדם הראוי להיות כובש ומכניע תחתיו את
- 28 תאוות גופו, יתהפך להיות כבוש תחתיהם, לכן חתם הברכה, וכבשוה, השתדלו שתהיו אתם הכובשים בחזקה על העולם
- 29 הארצי, ואתם תהיו המכניעים תחתיהם את התבל הלזו להשתמש בהם רק לתועלתכם, והשמרו מאד שלא יהפך עליכם
- 30 הסדר, ויהיה העולם הארצי מושל עליכם ואתם כבושים תחתיו, ללכת אחרי תענוגות הארציים וזהו וכבשוה (מאכט זיא
- 31 אונטערווירפיג) הארצי יהיה כבוש תחתיהם ולא הפכו, ובדרך זה אין האמירה הראשונה ממנו יתברך אל האדם בדברים
- 32 הנוגעים אל הגופני לבד, שאינו תכלית האמיתי המכוון בבריאת האדם.